

## **Informácia pre vládu SR z procesu hodnotenia obranných plánov SR 2019/2020**

### **Úvod**

V rokoch 2019 a 2020 prebehol pravidelný proces hodnotenia obranných plánov členských krajín Organizácie Severoatlantickej zmluvy v rámci procesu obranného plánovania NATO. Proces hodnotenia začal v apríli 2019 dorúčením dotazníka Prehľadu spôsobilostí obranného plánovania (DPCS) a bol ukončený v októbri 2020, kedy ministri obrany ČR schválili hodnotiace správy všetkých ČR NATO.

Proces hodnotenia je pravidelnou súčasťou NDPP a je vykonávaný cyklicky, každé dva roky. Jeho hlavnou úlohou je získať spätnú väzbu a zhodnotiť, ako ČR NATO implementujú ciele spôsobilostí. Zároveň hodnotí dopad implementácie cieľov spôsobilostí na plnenie úrovne ambície NATO a ďalších úloh schválených v Politickej smernici pre obranné plánovanie. Informácie získané počas procesu hodnotenia slúžia aj na identifikáciu hlavných nedostatkových spôsobilostí Aliancie a boli jedným z podkladov pre nový cyklus NDPP, v rámci ktorého budú spojencom v októbri 2021 pridelené nové ciele spôsobilostí 2021.

### **1. Proces obranného plánovania NATO**

Hlavným cieľom NDPP je harmonizácia obranného plánovania Aliancie s obranným plánovaním ČR NATO s cieľom dosiahnuť určené ciele čo najefektívnejším spôsobom. Slúži na identifikáciu, rozvoj a dodanie spôsobilostí, ktoré Aliancia potrebuje na splnenie svojej úrovne ambície. Proces prebieha cyklicky v 4-ročných intervaloch. Výnimku tvorí krok implementácie (kontinuálna aktivita) a krok hodnotenia, ktorý sa vykonáva v 2-ročnom cykle. Proces je rozdelený do 5-tich krokov.

V prvom kroku sa prijíma tzv. Politická smernica pre obranné plánovanie. Smernica je pripravovaná v kontexte platných strategických dokumentov Aliancie, rozhodnutí zo samitov a rokovaní ministrov ČR NATO, aktuálneho bezpečnostného prostredia a odporúčaní vojenských predstaviteľov ČR. NATO v nej definuje všeobecné ciele a úlohy, ktoré majú byť Alianciou dosiahnuté. Primárne sa zameriava na nadchádzajúcich 10 rokov, ale rámcovo usmerňuje aj prácu za týmto časovým horizontom. Z pohľadu obranného plánovania je obzvlášť dôležité stanovenie úrovne ambície NATO (počet, druh a charakter operácií, ktoré má byť NATO v prípade potreby schopné vykonať) a zdrojové usmernenie (obrné výdavky, ktoré by ČR NATO mali vynakladať na obranu s cieľom dosiahnuť spoločne stanovené ciele a úlohy).

V druhom kroku NDPP sa úroveň ambície rozpracováva strategickými veliteľmi NATO (Strategický veliteľ pre operácie a Strategický veliteľ pre transformáciu) do minimálnych požiadaviek na spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné na naplnenie všetkých predpokladaných scenárov a teda pre naplnenie úrovne ambície NATO. V závere druhého kroku sa vykonáva porovnanie celkových požiadaviek NATO s reálnym inventárom ČR s cieľom identifikovať spôsobilosti, ktoré sú v Aliancii nedostatkové a/alebo naopak, ktorých je prebytok.

V treťom kroku sa minimálne požiadavky na spôsobilosti rozdeľujú medzi jednotlivé ČR vo forme cieľov spôsobilostí. Ciele spôsobilostí sa ČR rozdeľujú na základe troch hlavných

princípov: (1) spravodlivé zdieľanie záťaže<sup>1</sup>, (2) primeraná výzva<sup>2</sup> a (3) pravidlo 50%<sup>3</sup>. Ciele spôsobilostí sú jednotlivým krajinám pridelené ako kvantitatívne a kvalitatívne ciele. Kvantitatívne ciele stanovujú požiadavku: aké, od ktorého roku a v akom stupni pripravenosti majú byť Aliancii poskytnuté požadované jednotky. Kvalitatívne ciele definujú aké kvalitatívne aspekty majú požadované jednotky a/alebo spôsobilosti spĺňať a stanovujú aj časové horizonty naplnenia týchto požiadaviek.

Štvrtý krok je zameraný na samotnú implementáciu pridelených cieľov spôsobilostí v rámci národných systémov obranného plánovania. Tento krok prebieha neustále počas celého procesu.

Piatym krokom NDPP je hodnotenie implementácie pridelených cieľov spôsobilostí. Hlavnou úlohou tohto kroku je získanie spätnej väzby, ako jednotlivé krajiny svoje ciele spôsobilostí implementujú. Zároveň poskytuje východisko pre identifikáciu hlavných nedostatkových spôsobilostí Aliancie. Materiál *Informácia pre vládu SR z procesu hodnotenia obranných plánov SR 2019/2020* sa venuje priebehu a záverom tohto kroku z pohľadu SR.

## **2. Hodnotenie obranných plánov ČK v rámci NDPP**

Hodnotenie obranných plánov ČK v rámci NDPP je proces, ktorý od prípravy podkladov po oficiálne schválenie správ o jednotlivých ČK trvá približne 1 rok<sup>4</sup>.

V úvode procesu distribuuje NATO dotazník DPCS, ktorý sú ČK povinné vyplniť. Po jeho vyplnení a zaslaní do centrálneho NATO spracuje odborná zložka medzinárodného štábu NATO zodpovedná za obrannú politiku a plánovanie úvodný návrh hodnotenia jednotlivých ČK.

Po spracovaní úvodného návrhu hodnotiacej správy sa konajú bilaterálne konzultácie medzi ČK a hodnotiacim tímom NATO, ktorých predmetom je úvodný návrh správy. Bilaterálne konzultácie sa vykonávajú vo viacerých pracovných skupinách: (1) Obranná politika a plánovanie, (2) Pozemné sily, (3) Vzdušné sily, (4) Námorné sily, (5) Sily pre špeciálne operácie, (6) Podporné sily, (7) Stabilizácia a rekonštrukcia a (8) Civilná pripravenosť. Po ukončení bilaterálnych konzultácií majú ČK priestor na vykonanie úprav v údajoch poskytnutých v rámci DPCS (tzv. *corrigendum*).

Po ukončení bilaterálnych konzultácií a odoslaní corrigenda (v prípade potreby aj viacerých) spracuje NATO aktualizovaný návrh hodnotiacej správy. Aktualizovaný návrh hodnotiacej správy je následne predmetom multilaterálneho rokovania, na ktorom medzinárodný štáb NATO predstaví uvedený návrh všetkým spojencom. Jednotliví spojenci majú na tomto rokovaní priestor pre otázky a komentáre týkajúce sa hodnotenia konkrétnej ČK. Na rokovaní sa vo formáte „konsenzus mínus jedna“ (hodnotená ČK sa na schvaľovaní nepodieľa) schváli finálny návrh hodnotiacej správy konkrétnej ČK. Finálne návrhy hodnotiacich správ sú následne predložené na schválenie ministrom obrany ČK NATO.

---

<sup>1</sup> Podstatou tohto princípu je spravodlivé rozdelenie úloh, rizika a zodpovednosti v rámci NATO

<sup>2</sup> Podstatou uvedeného princípu je stanovenie hranice, ktorá pre konkrétnu ČK predstavuje primeranú ambíciu v zmysle jej ekonomických a finančných možností, ľudských zdrojov a v kontexte času.

<sup>3</sup> Podstatou tohto princípu je nepridelenie viac ako 50 % požiadavky na konkrétnu spôsobilosť jednej ČK NATO. Cieľom je zabrániť neprimeranej závislosti na jednom spojencovi pri poskytovaní kritických spôsobilostí.

<sup>4</sup> V cykle 2019/2020 sa proces hodnotenia vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a súvisiace opatrenia obmedzujúce cezhraničný pohyb osôb o niekoľko mesiacov predĺžil.

### 3. Hodnotenie obranných spôsobilostí SR v rámci NDPP

#### 3.1. Ciele spôsobilostí 2017 pre SR

V cykle NDPP, v rámci ktorého boli spojencom pridelené ciele spôsobilostí 2017 došlo k výraznému nárastu požiadaviek na spôsobilosti. Tieto zvýšené požiadavky boli spôsobené primárne zhoršením bezpečnostného prostredia v bezprostrednom okolí Aliancie, predovšetkým na jej východnej hranici. Väčší dôraz je kladený na spôsobilosti potrebné pre zabezpečenie kolektívnej obrany a odstránenia potenciálneho protivníka.

Vo všeobecnosti sa zvýšili požiadavky na úroveň pripravenosti jednotiek, na kvalitu a kvantitu bojových spôsobilostí, ktoré musia disponovať väčšou palebnou silou a vyššou ochranou posádky, logistické zabezpečenie a spôsobilosti prieskumu a spravodajstva. Aliancia tiež požaduje posilňovanie spôsobilostí kybernetickej obrany.

SR bolo v roku 2017 pridelených 44 kvantitatívnych a 46 kvalitatívnych cieľov spôsobilostí. Došlo k výraznému navýšeniu počtu jednotiek požadovaných v silách vysokej pripravenosti ako aj k významnému zvýšeniu kvalitatívnych požiadaviek na spôsobilosti požadovanej mechanizovanej brigády, ktorá je najväčším a jedným z dvoch prioritných záväzkov SR v oblasti rozvoja spôsobilostí.

#### 3.2. Správa hodnotiaca obranné plány SR

Na základe údajov poskytnutých slovenskou stranou v DPCS spracovalo NATO úvodný návrh správy hodnotenia, ktorý bol predmetom bilaterálnych konzultácií v Bratislave, 24. – 25. októbra 2019. Hodnotenie NATO bolo zamerané na existujúce a plánované spôsobilosti SR v kontexte plnenia pridelených Cieľov spôsobilostí 2017 pre SR, príspevky do operácií a misií mimo územia štátu a zapojenie sa do medzinárodných aktivít.

Aktualizovaný návrh hodnotiacej správy bol následne predmetom multilaterálneho rokovania, 27. februára 2020 v Bruseli, na ktorom medzinárodný štáb NATO predstavil návrh správy všetkým spojencom. Na záver rokovania bola správa schválená na pracovnej úrovni.

Finálna verzia hodnotiacej správy SR bola schválená ministrami obrany ČK NATO na rokovaní Severoatlantickej rady v októbri 2020. Reflektuje diskusiu z multilaterálneho rokovania a predstavuje konečný produkt kroku hodnotenia v procese obranného plánovania NATO.

V rámci správy je pozitívne hodnotené zvyšovanie obranných výdavkov SR s cieľom dosiahnuť výdavky na obranu na úrovni 2% HDP v roku 2024, čím SR deklaruje splnenie časti svojho záväzku zo samitu vo Walese. Správa však neopomína skutočnosť, že v roku 2018 SR predpokladala dosiahnutie tejto úrovne výdavkov už v roku 2022. NATO víta, že SR už vynakladá a do budúcnosti plánuje naďalej vynakladať minimálne 20% zo svojho obranného rozpočtu na rozvoj ozbrojených síl a súvisiaci výskum a vývoj.

Napriek tomu, že SR počas procesu hodnotenia predstavilo NATO konkrétne plány pre vybudovanie **tiažkej mechanizovanej brigády, správa negatívne hodnotí termín ukončenia jej budovania**. Jedným zo záverov správy teda je, že SR je schopná poskytnúť ťažkú mechanizovanú brigádu až od roku 2032. Vzhľadom na fakt, že Slovenská republika prijala záväzok poskytnúť túto jednotku od 2018, ide o veľmi výrazné oneskorenie. NATO hodnotí, že pokiaľ nebudú bojové prápory zaradené do brigády prezbrojené novými bojovými vozidlami pechoty a novými tankami, nedostatky brigády budú pretrvávajú predovšetkým v oblastiach efektívnej palebnej sily, ochrany posádok a mobility v teréne. SR musí investovať aj do rozvoja

jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia. To sa týka predovšetkým ženijných jednotiek, pozemnej protivzdušnej obrany a spôsobilosti spravodajstva, sledovania, určovania cieľov a prieskumu.

SR počas rokovaní spojencov a predstaviteľov NATO informovala, že budovanie ťažkej mechanizovanej brigády je prioritou aj z pohľadu národného obranného plánovania. SR buduje tankový prápor, ktorý bude postavený na modernizovaných tankoch T-72 a následne ho plánuje prezbrojiť na novú tankovú platformu. Spojenci boli tiež informovaní, že SR v roku 2019 podpísalo kontrakt na dodanie nových samohybných húfníc, ktoré spĺňajú všetky kvalitatívne požiadavky, aby mohli byť súčasťou ťažkej mechanizovanej brigády. Počas najbližších piatich rokov SR plánuje ukončiť modernizáciu bojových vozidiel pechoty a začať s obstarávaním novej platformy. Plánuje tiež realizovať projekty obmeny protiletadlových raketových kompletov a začať s obmenou ťažkej a uvoľňovacej ženijnej techniky.

Správa ďalej predpokladá, že **SR splní väčšinu cieľov spôsobilostí z oblasti vzdušných síl**. Zo Vzdušných síl OS SR sa podľa NATO vďaka modernizácii a výmene techniky stávajú dobre vybavené, moderné a spôsobilé sily. Okrem výmeny 3D rádiolokátorov má však SR dbať aj na to, aby technika vzdušných síl disponovala interoperabilnými komunikačnými a informačnými systémami a bola vybavená vhodnými prostriedkami vlastnej ochrany. Skutočnosť, že SR plánuje poskytnúť druhý prioritný cieľ spôsobilostí, nasaditeľný systém pasívneho rádiotechnického prieskumu načas, teda od roku 2022, správa hodnotí ako veľmi vítané.<sup>5</sup> Správa uvádza, že nákup 14 ks F-16 prevyšuje požiadavky cieľov spôsobilostí.

Hodnotenie týkajúce sa obstarania lietadiel F-16 je v porovnaní s predošlými verziami hodnotenia miernejšie. SR totiž počas rokovaní k zneniu správy zdôraznilo, že nové viacúčelové lietadlá F-16 budú v budúcnosti využité na plnenie pridelených cieľov spôsobilostí a boli zároveň deklarované do Iniciatívy pripravenosti NATO. Z tohto dôvodu obranní plánovači NATO vnímajú, že existuje operačná požiadavka Aliancie, aby SR poskytovala operačne efektívne a interoperabilné stíhacie lietadlá nad rámec požiadavky na ochranu a obranu vzdušného priestoru SR v rámci systému NATINAMDS. Zmiernenie formulácie žiadali aj viacerí spojenci v rámci multilaterálneho rokovania.

**SR spĺňa všetky kvantitatívne ciele z oblasti síl pre špeciálne operácie.** Negatívne hodnotené sú vytvorenie Veliteľstva Síl pre špeciálne operácie a nákup 2 ks UH-60 v konfigurácii síl pre špeciálne operácie. Z pohľadu obranných plánovačov NATO tieto aktivity idú nad rámec požadovaných cieľov spôsobilostí 2017, čím môžu odčerpávať zdroje od implementácie prioritných cieľov.

**SR plní ciele v oblasti podporných jednotiek len s obmedzeniami.** Pretrvávajúcim nedostatkom je chýbajúci zaručený prístup k strategickej preprave pre všetky nasaditeľné sily. Napriek tomu, že SR počas multilaterálneho rokovania informovalo spojencov o projektoch zameraných na rozvoj komunikačných a informačných systémov, finálna správa hodnotí pokrok v tejto oblasti ako nedostatočný. Hlavným nedostatkom je zastaranosť a slabá interoperabilita systémov využívaných v OS SR.

Dlhodobým problémom je podľa NATO aj nedostatok zdravotníckeho personálu. NATO však víta, že SR postupne posilňuje svoje zdravotnícke spôsobilosti a schopnosť vycvičiť a udržať zdravotnícky personál.

**SR plne implementuje kvantitatívne ciele v oblasti stabilizácie a rekonštrukcie.** Z dôvodu limitovaných personálnych kapacít a výcvikových príležitostí však nedisponuje

---

<sup>5</sup> Z dôvodu oneskorenia v procese obstarávania je však aktuálne (po schválení hodnotiacej správy) zrejmé, že tento cieľ bude zo strany SR plnený s oneskorením.

kompletnou požadovanou expertízou. NATO z tohto dôvodu odporúča, aby SR poskytovalo svojmu personálu viac príležitostí na výcvik a rozvoj.

V roku 2019 vláda SR schválila koncepciu manažmentu vojenského personálu OS SR. Ambíciou koncepcie a následným vytvorením legislatívnych a ekonomických predpokladov je zastaviť pokračujúci pokles záujmu o štátnu službu profesionálneho vojaka a rozhodujúcim spôsobom zvýšiť atraktivitu, spoločenskú prestíž a konkurencieschopnosť vojenského povolania na trhu práce. Napriek schváleniu koncepcie je podľa správy NATO pretrvávajúcim problémom **celková nízka naplnenosť OS SR**, predovšetkým v oblasti zdravotníckeho personálu a tiež nedostatok IT špecialistov. Pretrvávajúcim problémom je aj nízky počet osôb zaradených do aktívnych záloh. Napriek zavedeniu dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorej cieľom bolo zvýšiť záujem obyvateľstva o službu v **OS SR a zvýšiť počet osôb zaradených do záloh a aktívnych záloh OS SR**, bolo na konci roka vycvičených iba 93 členov aktívnych záloh.

**Úroveň civilnej pripravenosti v SR sa podľa NATO oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu cyklu podstatne zvýšila.** Pozitívne hodnotené sú predovšetkým: schválenie Národného systému reakcie na krízové situácie a definovanie plánov pre harmonizáciu civilných a vojenských presunov v prípade krízy. SR by sa malo viac venovať civilno-vojenskej koordinácii svojich obranných plánov s cieľom zharmonizovať civilné a vojenské požiadavky a aj v stave bezpečnosti overovať zaručený prioritný prístup ku komunikačným sieťam.

Pozitívne sú hodnotené príspevky SR do operácií a misií a zapojenie sa do posilnenej predsunutej prítomnosti NATO (eFP) a Iniciatívy pripravenosti NATO.

#### **4. Ciele spôsobilosti 2021**

NATO je aktuálne v procese pridelovania nových cieľov spôsobilostí. Ich schválenie ministrami obrany je očakávané v októbri 2021. S veľkou pravdepodobnosťou budú SR pridelené ciele, z ktorých niektoré budú vyžadovať vyššiu úroveň pripravenosti, s čím súvisí nárast požiadaviek predovšetkým na personálnu naplnenosť, vycvičenosť, zásoby, stav techniky a infraštruktúry. Tieto požiadavky sa s veľkou pravdepodobnosťou dotknú aj ťažkej mechanizovanej brigády, jedného z prioritných cieľov SR.